

8

MANTIK/MUHAKEME
serisi

Video
çözümü

B
Beyin Takımı
Yayımları

Semra AKGÜL / Yunus DÖKMENER

SÖZEL YETENEK
AKIL YÜRÜTME

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

Windows'u Etkinleştirin
Windows'u etkinleştirin

8

MANTIK/ MUHAKEME

serisi

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

Kazanım Şifresi

Her kazanım ile ilgili sınavlarda nasıl sorular çıktığı veya çıkabileceği hakkında bilgi verilir. Bu soruların çözüm taktikleri anlatılır.

Çıkmış Sorular

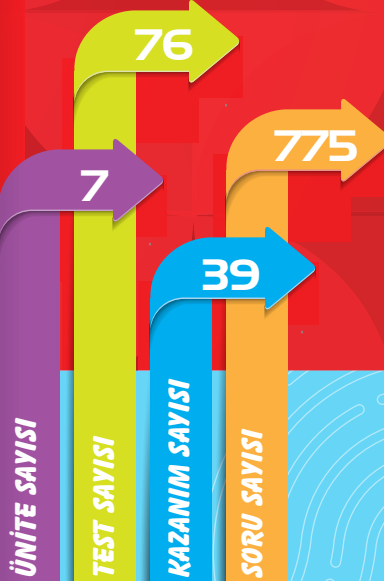
Her kazanımın yanında çıkmış sorular ve çözümleri bulunur. Çözümlerde sorunun hangi taktikle çözüldüğü anlatılır.

Kazanım Testleri

Her kazanım için ayrı ayrı bulunan testler konunun pekiştirilmesini sağlar.

Ünite Testleri

Ünite sonlarında bulunan ünite testleri birkaç kazanımın birlikte bulunduğu soruları içermektedir. Öğrencilerin birden fazla bilgiyi birlikte kullanabilmesi amaçlanmıştır.

Beyin Takımı
Yayınları

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun bu kitabın tamamının ya da bir kısmının kitabı yayımlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

110719 – B2

ISBN: 978 – 605 – 7585 – 33 – 2

Genel Yayın Koordinatörü

Selim AKGÜL

Yazarlar

Semra AKGÜL, Yunus DÖKMENER

Editör

Osman KULA

Rehberlik Uzmanı

Ayça AKTAŞ DEMİRCAN

Dizgi

Beyin Takımı Yayınları Dizgi Birimi

Basım Yeri

BEYİN TAKIMI YAYINLARI

Ostim Mahallesi, Enerji Caddesi, 1207. Sokak 3/ C-D Ostim / Yenimahalle / ANKARA

İletişim: (0850) 302 20 90 - (0549) 814 44 13

Ön söz

Sevgili Öğrenciler,

Elinizdeki kitap, sizi sınavlarda hedeflediğiniz başarıya ulaştırmak için tasarlandı. Bu kitap sayesinde başarı kapıları sizin için ardına kadar açılacak ve hedeflediğiniz başarıyı yakalamak sizin için kolay olacaktır.

Mantık, muhakeme, analiz ve sentez gerektiren soruların sorulduğu LGS’de başarılı olmak için bu yeteneklerin geliştirilmesi gerekir. “Beyin Takımı” ekibi olarak yeni nesil sorularla oluşturduğumuz bu eserlerde yeni nesil soruların nasıl çözüleceğini öğretmeye çalıştık. Bunun için de kitabımızda şu bölümlere yer verdik:

“Rehberlik” bölümünde soruların daha kolay anlaşılması ve yorumlanması için yöntemler anlatıldı.

Kazanım merkezli hazırlanan bu eserde her ünitenin kazanımları tek tek işlendi. “Kazanımın Şifresi” bölümünde kazanımla ilgili soruların kolay bir şekilde çözülmesinin yöntemleri üzerinde duruldu. Önemli ipuçları verilerek soruların daha kısa süre içerisinde ve doğru olarak çözülmesinin yolları gösterildi.

“Örnek Soru” bölümünde daha önce sınavlarda çıkmış sorulara yer verildi. Sorunun altında ayrıntılı çözümü verildi.

“Kazanım Testi” bölümünde sadece o kazanımla ilgili sorulara yer verilerek kazanımın tam olarak öğrenilmesi amaçlandı. Bu sayede o kazanımla ilgili çıkabilecek tüm soru tiplerini öğrencinin görmesi sağlandı.

“Ünite Testi” bölümünde daha önce işlenen kazanımların iyice içselleştirilmesi amaçlandı. Bol miktarda soruyu içeren bu bölümde özellikle birkaç kazanımla ilgisi olan soru tiplerine sıkça yer verildi.

Farklı bir anlayış ve yöntemle oluşturulan bu kitap, ayrıntılı konu anlatımlarına gerek bırakmadan pratik yollarla kısa sürede konuyu öğrenmenizi ve soruları çözmenizi sağlayacaktır.

Hayallerinizin anahtarını elinizden bırakmayın.

Selim AKGÜL
Genel Yayın Koordinatörü

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı	9
Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa	12
Buhranlar Büyük Kahramanlar Doğurur	15
Adım Adım Liderliğe	18

2. ÜNİTE: MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

I. Dünya Savaşı'na Yol Açan Gelişmeler	31
Osmanlı Devleti'nin Son Savaşı: I. Dünya Savaşı	34
İşgal Yıllarında Anadolu	37
Cemiyetler ve Kuvâ-yı Millîye	40
İstiklal Yolculuğu	43
Bir Millet'in Yemini: Misakımillî	46
Büyük Millet Meclisine Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar	49
Geçersiz Bir Antlaşma: Sevr Antlaşması	52

3. ÜNİTE: MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

Doğu ve Güney Cepheleleri	67
Batı Cephesi	70
Maarif Kongresi, Millî Mücadele , Millî Seferberlik: Tekalif-i Millîye	73
Direnışten Diriliş: Sakarya'dan Büyük Taarruz'a	76
Türkiye'nin Tapu Senedi: Lozan Antlaşması	79
Sanat ve Edebiyat Eserlerinde Millî Mücadele	82

4. ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

Atatürk İlkeleri (Cumhuriyetçilik)	99
Atatürk İlkeleri (Milliyetçilik)	102
Atatürk İlkeleri (Halkçılık)	105
Atatürk İlkeleri (Devletçilik)	108
Atatürk İlkeleri (Laiklik)	111
Atatürk İlkeleri (İnkılapçılık)	114
Siyasi Alandaki Gelişmeler (Saltanatın Kaldırılması)	117
Siyasi Alandaki Gelişmeler (Ankara'nın Başkent İlan Edilmesi - Cumhuriyet'in İlanı)	120
Siyasi Alandaki Gelişmeler (Halifeliğin Kaldırılması 3 Mart 1924 Yasaları)	123
Hukuk Alanındaki Gelişmeler	126
Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler (Harf İnkılabı - Tevhid-i Tedrisat Kanunu)	129
Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler (Türk Tarih Kurumu-Türk Dil Kurumu-Üniversite Reformu)	132
Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler (Güzel Sanatlar ve Spordaki Gelişmeler)	135
Toplumsal Alandaki Gelişmeler (Şapka Kanunu ve Kıyafette Değişim - Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişim)	138
Toplumsal Alandaki Gelişmeler (Soyadı Kanunu - Modern Türk Kadını).....	141
Ekonomi Alanındaki Gelişmeler (İzmir İktisat Kongresi)	144
Ekonomi Alanındaki Gelişmeler (Denizcilik Alanında Yapılan Çalışmalar).....	147
Ekonomi Alanındaki Gelişmeler ve Sağlık Alanındaki Gelişmeler	150
İlelebet Cumhuriyet - Atatürk İlke ve İnkılaplarının Temel Esasları.....	153

5. ÜNİTE: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

Demokratikleşme Yolunda Atılan Adımlar.....	175
Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi.....	178
Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik Tehditler.....	181

6. ÜNİTE: ATATÜRK DÖNEMİ, TÜRK DIŞ POLİTİKASI

Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri.....	193
Dış Politikada Yaşanan Gelişmeler - Misak -ı Millî'nin Son Zaferi: Hatay.....	196

7. ÜNİTE: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

Atatürk'ün Vefatı ve Yankıları - İnsan Eserleriyle Yaşar.....	205
Yeniden Sarsılan Dünya - II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye Etkileri.....	208
Demokrasi Yolunda Güçlü Adımlar.....	211

CEVAP ANAHTARI	234
----------------------	-----

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Kazanımlar

- 8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.
- 8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.
- 8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.
- 8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

İnkılap Tarihi Dersi

Geçmişle sebep-sonuç ilişkisi içerisinde inceleyerek bugüne ve geleceğe ışık tutan bir bilim dalıdır. Geçmişle gelecek arasında bir köprü görevi görür.

Başarılı olabilmek için iyi bir okuyucu ve dinleyici olmak önemlidir. Bu derste örnekleme ve karşılaştırma yapmak daha sağlıklı düşünebilmenizi sağlar.

Daha çok nasıl olmuş ve niçin olmuşlarla ilgilenmeli, olaylar arasındaki ilişkilendirmelere dikkat etmelisiniz.

Bu derste üç tip soruyla karşılaşacaksınız.

- 1. Yorum soruları** : Bilgi ve olayları yorumlayacaksınız. Bunu yaparken soruda verilen bilgiler ışığında değerlendirme yapmaya dikkat etmelisiniz.
- 2. Kavram soruları** : Kavramların anlamlarını bilmeli ve olaylarla ilişkilendirebilmelisiniz.
- 3. Verilen bilgiyi kullanma** : Yönergeli sorulardır. Soruya ait okuduğunuz metinlerden çıkardığınız sonuçlara göre yorum yapmalı ve istenileni tam olarak anladığınızdan emin olmalısınız.

Doğduğu Şehir
Hayatı
Askerlik Hayatı
Fikir Hayatı
Liderliği

→ Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatını özetleyen tablo yapabilirsiniz.

Sömürgecilik
İslamcılık
Batıcılık
Milliyetçilik
Türkçülük
Osmanlıcılık

→ Bu akımların özelliklerini iyi bilmelisiniz.

Bu Ünite İçerisinde Bilinmesi Gereken Kavramlar

Sosyal Yapı

Kültürel Yapı

Çok Uluslu Yapı

Ekonomik Yapı

Jeopolitik Yapı

Kazanım

Kazanım 8.1.1: Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

Kazanımın Şifresi

- Osmanlı Devleti, XIX. yüzyılda Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı sonrasında hızlanan sömürgecilik faaliyetleri ile mücadele etmek zorunda kalmıştır.
- Fransız İhtilali sonrasında tüm dünyaya yayılan demokrasi hareketleri Osmanlı Devleti'ni de etkilemiş bu etki nedeniyle Tanzimat Dönemi ve Meşrutiyet'in ilanı ile Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme dönemi başlamıştır.
- Avrupalı devletler zamanla bilimsel bilgiyi teknolojiye aktarır buhar gücüyle çalışan makineler icat ettiler ve dokuma fabrikaları kurdular. Böylece Sanayi İnkılabı doğdu.
- Avrupalı devletler ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ülkelerden karşılayıp ürettikleri ürünleri de aynı ülkelerde pazarladılar. Böylece sömürgecilik doğdu ve kısa sürede gelişti.
- Osmanlı Devleti Coğrafi Keşiflere katılmamış ve sömürge yarışına girmemiştir. Bu yüzden ekonomik olarak olumsuz etkilenmiştir. Sanayi İnkılabı'nın başlaması ile de sanayileşemediği için sömürgeci devletlerin açık pazarı hâline gelmiştir.
- Fransız İhtilali Osmanlı Devleti'ni milliyetçilik fikrinin ortaya çıkması ile etkiledi.
- Milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti içerisinde yaşayan azınlıkların ayaklanmasına neden oldu.
- Osmanlı Devleti bu olumsuz durumları durdurabilmek için Tanzimat Fermanı (1839) ve Islahat Fermanı'nı (1856) yayınlayarak azınlıkların devletten ayrılmalarını, onlara eşitlik, adalet ve daha fazla özgürlük vaat ederek engellemeye çalıştıysa da başarılı olamadı.
- Tanzimat Fermanı ile Osmanlı Devleti'nde padişah kendi üstünde bir gücün, yani kanun gücünün varlığını kabul etmiştir.
- Islahat Fermanı dış baskılar sonucu ilan edilmiş bir fermanıdır. Müslümanlar ile gayrimüslimler arasında tam bir eşitlik sağlamayı ve azınlık haklarını genişleterek Avrupalıların Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmalarını önlemeyi amaçlamıştır.

- 20. yüzyılda Avrupalı devletler tarafından desteklenen azınlık isyanları başarıya ulaşmış ve Osmanlı Devleti dağılmaya devam etmiştir. Osmanlı aydınları dağılmayı engellemek için Osmanlılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık gibi düşünce akımlarını ileri sürmüşler ancak bu da dağılmanın önüne geçememiştir.
- Osmanlılık fikrinde, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yaşayan bütün milletleri dil, din, ırk ve mezhep ayırmaksızın kanun önünde eşit görmek ve kendilerini temsil etme hakkı vermek amaçlanmıştır.
- İslamcılık fikrinde, Osmanlı İmparatorluğu içinde yaşayan Müslümanların bir arada tutulması hedeflenmiş, böylece devletin bütünlüğünü sağlanmaya çalışılmıştır.
- Batıcılık fikrinde, devletin bütünlüğünün ve kurtuluşunun ancak ve ancak Batı'nın biliminden ve teknolojisinden yararlanarak sağlanacağını savunmuştur.
- Türkçülük fikrinde, devletin kurtuluşunun millî değerlere bağlı kalınarak, bu değerlerin korunması ile sağlanabileceği belirtilmiştir. Savunucuları Mehmet Emin Yurdakul ve Ziya Gökalp'tir. Devletin Türk topluluklarını bir arada tutarak kurtulabileceğini düşünmüşlerdir.

ÖRNEK

Avrupa'da gelişen Sanayi İnkılabı ile sanayileşen Avrupalı devletler ürettikleri ürünleri kapitülasyonlar sayesinde Osmanlı ülkesine kolaylıkla ihraç ettiler. Osmanlı pazarları Avrupa'dan gelen maliyeti düşük sanayi mallarıyla doldu. İnsanlar, ithal ürünleri satın almaya yöneldiler.

Buna göre Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

- A) İşsiz insan sayısında azalma olmasına
- B) Küçük el tezgâhlarının sayısında artış yaşanmasına
- C) Devletin vergi gelirlerinin çok yüksek düzeye ulaşmasına
- D) Ülke topraklarının uluslararası açık bir pazara dönüşmesine

2018 - 2019 Ekim

ÇÖZÜM

Verilen metin incelendiğinde Sanayi İnkılabı sonucunda Avrupa'daki malların Osmanlı topraklarında hızla dolaşmaya başlaması ülke topraklarının uluslararası açık bir pazara dönüşmesine neden olduğu söylenebilir.

Cevap D

1. Coğrafi Keşifler sonucu okyanuslara açılan Avrupalı devletler hem Amerika kıtasını keşfettiler hem de doğunun zenginlik kaynağı olarak bilinen Hindistan'a denizden ulaştılar. Keşfedilen bu bölgelerdeki kaynakları kendi ülkelerine taşıyarak zenginleştirdiler. Avrupa'da ekonomik kalkınmayla birlikte bilim, sanat ve edebiyat da hızla gelişti.

Parçada verilen bilgilere bakılarak,

- I. Coğrafi Keşiflerle birlikte Avrupa'nın ekonomik yapısı değişmiştir.
II. Avrupa'da bilim ve sanatın gelişmesinde Coğrafi Keşiflerin etkisi olmuştur.
III. Coğrafi Keşifler yeni yerlerin bulunmasına katkı sağlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

2. 20. yy başlarında devletin kurtuluşunu meşrutiyet yönetiminde arayan Osmanlı aydınları özellikle Selânik şehrinde örgütlenmişlerdi. Düşüncelerini geniş kitlelere yaymak amacıyla burada çeşitli gazeteler ve dergiler çıkarmışlardı.

Buna göre Osmanlı aydınlarının örgütlenmek için Selânik şehirini tercih etmeleri aşağıdakilerin hangisiyle açıklanabilir?

- A) Özgür düşünce ortamının bulunmasıyla
B) Sınırlarının geniş olmasıyla
C) Ticaretin gelişmiş olmasıyla
D) Farklı dinî inançların bulunmasıyla

3. Fransız İhtilali'nin dünyaya yaymış olduğu milliyetçilik akımından Osmanlı Devleti de çok uluslu yapıda olduğu için olumsuz etkilenmiştir. Bu olumsuzluğu ortadan kaldırmak amacıyla bazı fikir akımları ortaya çıkmıştır.

Buna göre aşağıda verilen fikir akımı ve tanım eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Fikir Akımı	Tanımı
A) Türkçülük	Bütün Türkleri tek bir devlet ve bayrak altında toplamak
B) Batıcılık	Batı'nın yeniliklerine uyum sağlamak
C) İslamcılık	Bütün Müslümanları halifenin etrafında toplamak
D) Osmanlıcılık	Osmanlı halkını diğer milletlerden üstün tutmak

4. Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımı, Osmanlı Devleti'nde azınlıkların isyanlarına neden oldu. Balkanlarda ortaya çıkan ayrılıkçı fikirler, Osmanlı aydınları arasında yeni arayışlara neden oldu. Fransız İhtilali'nin etkilerini gören bu kişiler Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük gibi fikir akımlarına yöneldiler.

Buna göre parçada anlatılan fikir akımlarının ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devleti, içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmak
B) Sınırları genişletmek
C) Çağdaşlaşmanın önündeki engelleri kaldırmak
D) Halkın ekonomik durumunu düzeltmek

5. Fransız İhtilali'nin sonuçları Osmanlı Devleti üzerinde etkili oldu. İhtilalle birlikte hürriyet, eşitlik, adalet ve milliyetçilik gibi fikirler dünyaya yayıldı. Özellikle milliyetçilik fikri çok uluslu imparatorlukları olumsuz etkiledi. Fransızlar milliyetçilik fikrini "Her millete bir devlet" sloganıyla dış politikada bir araç olarak kullandılar. Bu fikrin en fazla etkilediği devletlerden biri Osmanlı Devleti oldu.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Fransız İhtilali'nden etkilenmiş olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Yüzölçümünün büyük olmasıyla
B) Sınırları içerisinde birçok milletin bir arada yaşamasıyla
C) Ekonomik hayatta dışa bağımlı olmasıyla
D) Sanayi İnkılabı sonucunda ortaya çıkan seri üretime ayak uyduramamasıyla

6. Avrupa'da ekonomik kalkınmayla birlikte bilim, sanat ve edebiyat da hızla gelişti. Bu gelişmelerin yaşandığı döneme "yeniden doğuş" anlamına gelen Rönesans adı verildi. Rönesans'la birlikte akıl ve bilim ön plana çıktı ve dogmatik düşünceler sorgulanmaya başlandı. Tepkiler arttıkça Katolik Kilisesi toplum üzerindeki gücünü ve denetimini kaybetmeye başladı. Nihayet Reform adı verilen sürecin ardından Katolik Kilisesi kendisini düzeltmek, siyasi ve ilmî alanlardan elini çekmek zorunda kaldı. Tüm bu gelişmeler Katolik Kilisesi'nin etkisini azalttı.

Verilen bilgilere bakılarak Avrupa'daki değişimlerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik hayattaki gelişmeler Rönesans'ın ortaya çıkmasına neden olmuştur.
- B) Rönesans ile birlikte halkın dine olan bağlılığı artmıştır.
- C) Rönesans'la birlikte Katolik Kilisesi güç kaybetmiştir.
- D) Dinde yaşanan değişim üzerinde dolaylı olarak Coğrafi Keşifler etkili olmuştur.

7. Osmanlı Devleti XIX. yüzyılda Avrupalı devletlerden yüksek faizle borç alarak giderlerini karşılamaya çalıştı. İlk kez Kırım Savaşı sırasında alınan borçlar büyük oranda tahsis edildi. Devlet, otuz yıl içinde borçlarının faizini dahi ödeyemez hâle gelerek iflas etti. Bunun üzerine alacaklı devletler Osmanlı yönetiminin çağrısıyla bir araya gelerek Düyûn-u Umûmiye adında uluslararası bir teşkilat kurdular.

Buna göre Düyûn-u Umûmiye teşkilatının kurulmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yöneticilerin halkın durumunu görmezden gelmesi
- B) Sanayileşmeyle birlikte ham madde ihtiyacının giderilememesi
- C) Devletin ekonomik olarak darboğaza düşmesi
- D) Savaşlar sonucunda sınırların genişlemesi

8. Avrupalı devletler zamanla bilimsel bilgiyi teknolojiye aktarıp buhar gücüyle çalışan makineler icat ettiler ve dokuma fabrikaları kurdular. Böylece Sanayi İnkılabı doğdu. Küçük üretim atölyelerinin yerini büyük fabrikalar, insan gücünün yerini makine gücü aldı. Makineler sayesinde üretim hızla arttı. Artan üretimle birlikte ham madde ve pazar ihtiyacı da arttı. Avrupalı devletler ihtiyaç duydukları ham maddeyi henüz sanayileşmemiş ülkelerden karşılayıp ürettikleri ürünleri de aynı ülkelerde pazarladılar.

Parçada verilen bilgilere göre Sanayi İnkılabı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sanayileşen ülkelerde insana duyulan ihtiyaç artmış ve farklı ülkelerden göçler almıştır.
- B) Ortaya çıkmasında bilimsel bilgilerdeki birikim etkili olmuştur.
- C) Makineleşmeye bağlı olarak önemli üretim artışları gerçekleşmiştir.
- D) Sanayileşme beraberinde ülkeleri farklı ihtiyaçlara yönlentmiştir.

9. XVII. yüzyılla birlikte Osmanlı Devleti askerî, siyasi ve ekonomik gücünü kaybetmeye başladı. Devletin kötü gidişatını durdurmak için yapılan ıslahat çalışmaları çeşitli nedenlerle başarısız oldu. Yapılan savaşlar üst üste yenilgiyle sonuçlandı. Savaşlarla birlikte toprak da kaybedildi. Savaş masrafları ekonomiyi iyice sarstı. Devletin giderleri artarken gelirleri azaldı. Yöneticiler devlet işleriyle yeterince ilgilenmedikleri için bu sorunlar gittikçe büyüdü.

Verilen bilgilere bakılarak Osmanlı Devleti'yle ilgili;

- I. Birçok alanda yenilik yapma ihtiyaçları doğmuştur.
- II. Sınırlarda daralmalar yaşamıştır.
- III. Ekonomik hayattaki bozulmalar devleti zor durumda bırakmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

Kazanım

Kazanım 8.1.2: Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Kazanımın Şifresi

- Mustafa Kemal'in çocukluk yıllarının geçtiği Selânik'te Ermeni, Sırp, Yunan, Bulgar, Yahudi gibi farklı milletler bir arada yaşamıştır.
- Osmanlı'da farklı milletlerin bir arada yaşıyor olması öncelikle çok uluslu bir yapı olduğunu göstermektedir. Çok uluslu olması da beraberinde şehrin çok kültürlü bir yapıya sahip olmasını sağlamıştır. Bununla beraber farklı dillerin konuşulmasını, değişik kültürlerin bir arada yaşamasını, gelenek ve göreneklerin farklı olmasını sağlamıştır.
- Mustafa; Osmanlı Devleti'nin en bunalımlı döneminde, 1881'de, o zamanlar bir Osmanlı sancağı olan Selânik'te, orta gelirli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi.
- Mustafa; sevgi, saygı ve dayanışma duygularının yoğun olduğu bir aile ortamında yetişmiştir. Aile hayatına büyük önem veren ve ilk ilhamını ailesinden aldığını sık sık dile getiren Mustafa, birçok konuşmasında bireylerin yetişmesinde ailenin önemine vurgu yapmıştır.
- Mustafa'nın doğduğu Selânik, önemli bir liman şehri olmanın yanında demir yolu ile de Belgrad, Manastır ve İstanbul gibi önemli şehirlere bağlanmaktaydı. Bu durum Selânik'in hem Batı ile etkileşimini kolaylaştırmış hem de sosyal ve kültürel yönden gelişmesine zemin hazırlamıştır.
- Genç Mustafa'nın fikirlerinin oluşumunda içinde doğup büyüdüğü çevre kadar aldığı eğitimin de etkisi vardır. Mustafa birbirinden farklı şehirlerde eğitim almış, bu şehirlerdeki durumlardan istifade ederek tecrübelerini geliştirmiştir.
- Mustafa Kemal'in okula başlamasıyla ilgili anne ve babası arasında fikir ayrılığı vardı. Bu fikir ayrılığı o dönemde farklı tarzda eğitim veren okulların bulunmasından kaynaklanıyordu.
- Mustafa Kemal eğitim hayatına sivil okullarda başlamış, daha sonra askerî okullara geçmiştir.

- Şemsi Efendi Okulunun modern tarzda eğitim vermesi Mustafa Kemal'in gelişimini de etkilemiştir.
- Manastır Askerî İdadisinde, sınıf arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyata ve hitabete (güzel konuşma sanatı) ilgi duymuştur.
- Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisinde başlayan tarih sevgisi, hayatının sonuna kadar devam etmiş ve bu onun Türk kültürü ve milliyetçilik konularında düşüncelerini oluşturmuştur.
- Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü dönemde Osmanlı sınırları içerisinde eğitim birliği bulunmaktaydı. Yabancı okullar, azınlık okulları, askerî okullar, geleneksel okullar ve batı tarzı eğitim veren okullar tamamen farklı yöntemler ve içeriklerle eğitim yapıyorlardı. Osmanlı Devleti'nde bulunan farklı okullar, yetiştirilen insanların farklı kültürel özellikleri taşımasına neden olmuştur.
- Mustafa Kemal'in okuduğu okullar sırasıyla şöyledir:
  - Mahalle Mektebi (Selânik)
  - Şemsi Efendi Okulu (Selânik)
  - Selânik Mülkiye Rüştiyesi (Selânik)
  - Selânik Askerî Rüştiyesi (Selânik)
  - Manastır Askerî İdadisi (Manastır)
  - Harp Okulu (İstanbul)
  - Harp Akademisi (İstanbul)

ÖRNEK

Manastır Askerî İdadi yıllarında Mustafa Kemal'i en çok etkileyen olaylardan biri de 1897 Türk-Yunan Savaşı olmuştur. Bu savaşta Türk ordusu savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edememiştir.

Bu durum Mustafa Kemal'de, Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisinin iyi yönetilemediği fikrini oluşturmuştur?

- A) Millî kültür çalışmalarının B) Millî eğitimin
C) Ekonominin D) Dış politikanın

LGS – 2018

ÇÖZÜM

Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisinde okurken meydana gelen savaş ve sonrasında masada istediğini alamaması dış politikada Osmanlı Devleti'nin başarısız olduğunu göstermektedir.

Cevap D

1. Mustafa'nın doğduğu Selânik, önemli bir liman şehri olmanın yanında demir yolu ile de Belgrad, Manastır ve İstanbul gibi önemli şehirlere bağlanmaktaydı. Bu durum Selanik'in hem Batı ile etkileşimini kolaylaştırmış hem de sosyal ve kültürel yönden gelişmesine zemin hazırlamıştır. Avrupa'da çıkarılan gazete, dergi ve kitaplardaki fikirler çok uluslu yapıya sahip olan Selânik üzerinden Osmanlı ülkesine yayılıyordu. Bu yönüyle Selânik, Avrupa'daki gelişmelerin yanından takip edildiği ve Batı ülkeleriyle etkileşimin en yoğun yaşandığı şehirlerden biriydi.

Parçadaki bilgilere bakılarak Selanik şehriyle ilgili;

- I. Doğu ile Batı arasında köprü konumundadır.
II. Farklı milletleri bir arada yaşatmaktadır.
III. Kültürel hayat çok gelişmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

2. Osmanlı eğitim sistemi içerisinde devlet tarafından desteklenen ve parasız olan askerî okullar çağdaş anlayışa dayalı, pozitif bilimleri ölçü alan eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütmekteydi.

Buna göre Mustafa Kemal'in askerî okullarda eğitim görmesi ona aşağıdakilerden hangisini kazandırmamıştır?

- A) Çağdaş bir kişiliğe sahip olmasını
B) Olaylara objektif yaklaşan bir kişi olmasını
C) Akılcı bakış açısına sahip bir kişi olmasını
D) Olaylar karşısında kendi çıkarlarını düşünen bir kişi olmasını

3. Öğrenim çağına gelen Mustafa'nın okula yazdırılması için anne ve babası hazırlıklar yapmaya başladı. Zübeyde Hanım, Mustafa'nın geleneklere bağlı eğitim ve öğretim veren Mahalle Mektebine gitmesini, dinî konulara hakim bir insan olarak yetişmesini istiyordu. Babası Ali Rıza Efendi ise daha çağdaş eğitim veren bir okula gitmesini arzuluyordu.

Bu bilgilere bakılarak Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Eğitim ve öğretim birliği yoktur.
B) Çağdaş eğitim veren kurumlar daha fazladır.
C) Bütün okullarda yalnızca dinî dersler anlatılmaktadır.
D) Çağdaş eğitim veren okulların kalitesi düşüktür.

4. Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü bazı okullar aşağıda verilmiştir.

- Selânik Askerî Rüştiyesi
- Manastır Askerî İdadisi
- İstanbul Harp Okulu

Buna göre verilen okullara bakılarak Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Farklı şehirlerde öğrenim görmüştür.
II. Eğitimine ara vermiştir.
III. Manastır'dayken daha başarılı olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.
C) II ve III.   D) I, II ve III.

5. "Manastır Askerî İdadisinde matematik pek kolay değildi. Bununla uğraşmaya devam ettim. Fakat Fransızcam geriydi. Öğretmen benimle çok ilgileniyor, acı ihtarlar da bulunuyordu; bu ihtarlar benim çok zoruma gitti, ilk tatil döneminde çare aradım; iki, üç ay gizlice Frerler Okulu'nun özel sınıfına devam ettim. Böylece okul derslerine göre daha fazla Fransızca öğrendim."

Bu parçaya göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Matematik dersinde zorlanmıştır.
B) Fransızca dersindeki eksiklerini gidermek için çözüm yolu bulmuştur.
C) Fransızca dersindeki durumu hakkında öğretmeninden uyarı almıştır.
D) Okul derslerini çok önemsememiş daha çok askerlik mesleğiyle ilgilenmiştir.

6. Mustafa Kemal, Selânik Askerî Rüştiyesini bitirdikten sonra 1896 yılında Manastır Askerî İdadisine başladı. Mustafa Kemal derslerde gösterdiği başarıyla hem öğretmenlerinin hem de arkadaşlarının takdirini kazandı. Bu okulda sınıf arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyata ve hitabete ilgi duydu. Mustafa Kemal'in edebiyata olan ilgisini gören edebiyat öğretmeni Mehmet Asım Bey, ona askerlikle ilgili derslere daha fazla önem vermesini tavsiye etti.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal'in okul hayatıyla ilgili,

- I. Arkadaşlarından etkilenmiştir.
II. Okuduğu okulun amacına daha fazla önem vermesi istenmiştir.
III. Öğrenimini sivil okullarda tamamlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) I ve III.   D) I, II ve III.

7. Mustafa Kemal, okullarda düşüncelerini yaymak için arkadaşlarına konuşmalar yapmış, hatta Harp Akademisinde arkadaşlarıyla birlikte bir gazete bile çıkarmıştı. Harp Akademisinde Mustafa Kemal sınıf çavuşluğu görevini yerine getirmişti.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Öğrenim sürecinde sorumluluk almıştır.
B) Daha okul hayatındayken arkadaşlarına liderlik yapmıştır.
C) Arkadaşlarıyla beraber örnek çalışmalar yapmıştır.
D) Harp Akademisini sınıf birinciliğiyle bitirmiştir.

8. Mustafa Kemal 1896 yılında Selânik Askerî Rüştiyesini bitirdikten sonra öğrenimine Manastır Askerî İdadisinde devam etti. Onun matematiğe olan ilgisi bu okulda da sürdü. Ayrıca sınıf arkadaşı Ömer Naci'nin etkisiyle edebiyata ve hitabet sanatına da ilgi duymaya başladı. Hatta şiir yazma denemelerinde bulundu.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Okuldaki arkadaşından etkilenmiştir.
II. Lise hayatında edebiyatla ilgilenmiştir.
III. Manastır'dan sonra öğrenimine İstanbul'da devam etmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

9. Mustafa Kemal, Harp Okulu ve Harp Akademisindeki yıllarını İstanbul'da geçirdi. O, İstanbul'da bulunduğu dönemde bir yandan askerlik bilgisini derinleştirirken diğer yandan genel kültürünü geliştirme imkânı buldu. "Bir kurmay subay kesinlikle yabancı dil bilmelidir, bunun aksini düşünmek büyük hatadır." diyerek Fransızca öğrenmeye daha çok zaman ayırdı.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal'in İstanbul'da bulunduğu süreyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet meseleleriyle ilgili fikirler yürütmüştür.
B) Dil eğitimini geliştirmek için çaba sarf etmiştir.
C) Azınlık meselelerine ilgi duymuştur.
D) Ticari hayatla ilgilenmiştir.

10. Sen, bizler gibi yalnız kurmay subay olarak normal hayata atılmayacaksın. Keskin zekân ve yüksek kabiliyetin memleketin geleceği üzerinde etkili olacaktır. Sende memleketin başına gelen büyük adamların daha gençliklerinde gösterdikleri müstesna kabiliyet ve zekâ belirtileri görmekteyim. İnşallah yanılmamış olurum.

Osman Nizami Paşa'nın Mustafa Kemal'le ilgili sözlerine göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Millî Mücadele'nin lideri olma yolundaki vasıflara gençlik yıllarında sahiptir.
B) Çevresindeki insanlarla aynı özelliklere sahiptir.
C) Yaptıklarıyla inatçı bir kişiliğe sahiptir.
D) Kabiliyet yönünden zayıf bir kişiliğe sahiptir.

Kazanım

Kazanım 8.1.3: Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

Kazanımın Şifresi

- Mustafa Kemal Osmanlı Devleti'nin dağılmaya yüz tuttuğu bir dönemde dünyaya geldi. Üstelik o, birçok sorunun yaşandığı bir bölgede, Balkanlarda doğdu ve büyüdü. Mustafa Kemal, devletin yaşadığı bu sorunları çocukluğundan itibaren farkına varmış ve büyüdükten sonra bu sorunların çözümüne yönelik fikirler üretmiştir.
- Mustafa Kemal de ilk terbiye ve ilhamını ailesinden aldı. Daha sonra öğretmenleri onun karakterini şekillendirmeye devam ettiler.
- Mustafa her şeyi başkasından bekleyen bir karaktere sahip değildi. Daha çocukluğundan itibaren kendini yetiştirmek için üstün gayret gösterdi. O, yapması gerekenleri düşünür, keşfeder ve uygular.
- Mustafa'nın okumaya karşı büyük bir ilgisi vardı. Yerli ve yabancı birçok fikir adamını okur ve onların fikirlerini analiz ederdi. Kitapları okurken sayfa kenarlarına notlar alır, kimi zaman kendi fikirlerini de bu notların yanına yazardı. Mustafa Kemal yabancı düşünce adamlarının eserlerinden istifade edebilmek için Fransızca öğrenmiştir.
- Mustafa Kemal'in yabancı dil bilmesi yabancı gazete ve dergileri okuyabilmesinin yolunu açmıştı. Okuduğu yabancı gazete ve dergiler Mustafa Kemal'in dünyada olup bitenlerden haberdar olmasına zemin hazırladı. Resmî görevlerle Avrupa'da bulunması da Batı'yı yakından tanınmasına yardımcı oldu.
- Farklı şehirlerde okumuş olması ve bir subay olarak Osmanlı Devleti'nin farklı bölgelerinde görev yapması Mustafa Kemal'in bilgisini artırıp düşünce dünyasını geliştirdi. Mustafa Kemal bu görevleri esnasında, devletin ve halkın içine düştüğü durumu yakından görme imkânı buldu. O, bu durumdan rahatsızlık duyup kurtuluş çareleri üzerinde düşünceler geliştirdi.
- Mustafa Kemal'in düşünce dünyasının oluşumunda yerli ve yabancı bazı aydınlar da etkili olmuştur.

- Mustafa Kemal 1896-1899 yılları arasında Manastır'da Askerî İdadi eğitimini tamamlamıştır. Bu kentte dünya görüşü ve kişiliği şekillenmiştir. Sıra arkadaşı Ömer Naci sayesinde edebiyata, sanata ve hitabete ilgisi başlamış, Namık Kemal'in şiirlerini ve Mehmet Emin Yurdakul'u tanımıştır. Ziya Gökalp'in Türkçülük fikirlerinden etkilenmiş yine tarih dersine de burada ilgi duymaya başlamıştır.
- Manastır'a yabancı devletlerin müdahalede bulunmaları onun siyasi görüşüne yeni ufuklar açmıştır. Askerî İdadi yıllarında Voltaire (Volter), J. J. Rousseau (Russo), Montesquieu gibi yabancı yazarlar onda özgürlük, adalet eşitlik gibi duyguların yeşermesine neden oldu.

ÖRNEK

Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü dönemde ülkede; bir tarafta geleneksel öğretime devam eden medreseler, diğer tarafta modern mekteplerle birlikte, askerî okullar ve çeşitli meslek okulları eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunuyordu. Bunun yanında ülkede yaşayan gayrimüslimlerin açtıkları azınlık okulları da vardı. Bu okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim yapıyordu. Bu karışık durum ülkede, düşünce ve bilgi birikimi yönünden farklı kuşaklar yetişmesine neden oluyordu.

Bu parçadan Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü dönemdeki eğitim öğretim sistemi ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Farklı fikir ve anlayışa sahip insanlar yetiştirecek yapıdadır.
- B) Değişik inançlara öğrenim imkânı tanınmıştır.
- C) Eğitim alanında Avrupa'dan etkilenilmiştir.
- D) Ülkede eğitim birliği sağlanmıştır.

Kasım – 2015

ÇÖZÜM

Verilen parçadan Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü dönemle ilgili farklı tarzda okulların bulunmasından farklı fikir ve anlayışa sahip insanların yetiştirilebileceğine, gayrimüslimlerin açtıkları azınlık okullarından değişik inançlara öğrenim imkânının tanındığını, modern mekteplerin bulunmasından Avrupa'dan etkilenildiğine ulaşılabılır. Farklı tarzlarda eğitim veren çeşitli okulların bulunması eğitim birliğinin olmadığını göstermektedir.

Cevap D

1. Mustafa Kemal Osmanlı Devleti'nin dağılmaya yüz tuttuğu bir dönemde dünyaya geldi. Üstelik o, birçok sorunun yaşandığı bir bölgede, Balkanlarda doğdu ve büyüdü. Mustafa Kemal, devletin yaşadığı bu sorunların çocukluğundan itibaren farkına vardı ve büyüdükçe bu sorunların çözümüne yönelik fikirler üretti.

Parçaya göre Mustafa Kemal'in çocukluktan başlayarak ülkenin sorunlarına karşı çözüm üretmesinde aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Çocukluk yıllarını geçirdiği bölgenin karışık ve sorunlu olması
B) Çocukluk yıllarında farklı ülkelere seyahatler etmesi
C) Çocukluk yıllarında devletin sürekli sınırlarını genişletmesi
D) Çocukluk yıllarında farklı eğitim kurumlarında okuması

2. Atatürk sevgi, saygı ve dayanışma duygularının hakim olduğu bir aile ortamında yetiştiğinden aile hayatına büyük önem vermiştir. O, aile hayatını medeniyetin ve ilerlemenin esası olarak görmüştür.

Bu bilgilere bakılarak Atatürk ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yaptıkları üzerinde yaşadıklarının etkisi vardır.
B) Millî egemenliği ön planda tutmuştur.
C) Askerî okullarda eğitim almıştır.
D) Babasını küçük yaşta kaybetmiştir.

3. Mustafa Kemal, "Minnet borcum vardır, bana yeni ufuklar açtı." dediği Tarih Öğretmeni Yüzbaşı Tevfik Bey'i Manastır'da tanıdı. Vatan şairi Namık Kemal'in ve Türkçülük akımının öncülerinden Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerini ve Aydınlanma Çağı düşünürlerinin eserlerini Manastır'daki öğrencilik yıllarında okudu ve onlardan etkilendi.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Manastır'ın Mustafa Kemal'e sağladığı kazanımlardan biri değildir?

- A) Çağdaş düşüncelere sahip olması
B) Tarihle ilgilenmesi
C) Milliyetçi düşüncelere sahip olması
D) Savaş stratejileri geliştirmesi

4. Selânik sokaklarında gördüğü üniformalı subaylar Mustafa Kemal'in çok ilgisini çekiyordu. Hele komşusu Kadri Bey'in askerî okula giden oğluna imrenerek bakıyordu. Mustafa bu duygular içerisinde asker olmak için Selânik Askerî Rüştiyesi sınavlarına girdi ve sınavı kazandı. Böylece üstün başarılarla dolu askerlik hayatı başlamış oldu.

Buna göre Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Öğretmenlerinin
B) Arkadaşlarının
C) Yakın çevresinin
D) Ailesinin

5. • Vatan ve hürriyet şairi Namık Kemal ve Türkçülüğü savunan Mehmet Emin Yurdakul ile tanıştı.
• Öğretmeni Mehmet Tevfik Bey tarih bilincinin gelişmesini sağladı.
• Bazı Fransız düşünürlerinin eserlerini okudu.

Mustafa Kemal'in hayatında etkili olan yukarıdaki olaylar hangi şehirde gerçekleşmiştir?

- A) Sofya
B) Selânik
C) Manastır
D) İstanbul

6. "Türk ailesi, güçlü yapısı ile varlığını korumaktadır. Kadın, geleneklerin koruyucusu ve iffet abidesi; erkek güvenlik ve geçim sorumlusudur. Çocuk bu güvenli ortamda her an bir şey öğrenen, öğretilen geleceğin büyük mücadelesine hazırlanan gösterişsiz fakat güçlü sevgilerle çevrilmiştir. Çocuğa ocağın ve yurdun geleceği gözüyle bakılmaktadır."

(Suat İlhan/Atatürk'ün Yetiştirdiği Ortam)

Atatürk'ün yetiştiği ortamla ilgili bu parçada verilen bilgilerden aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kadına ve erkeğe değişik görevler düşmektedir.
B) Çocuk gelecek için önemlidir.
C) Türk ailesi kültürüne bağlıdır.
D) Çocuklar güvensiz bir ortamda yetişmektedir.

7. Her çocuk gibi Mustafa Kemal de ilk terbiye ve ilhamını ailesinden aldı. Daha sonra öğretmenleri onun karakterini şekillendirmeye devam ettiler. Ancak Mustafa her şeyi başkasından bekleyen bir karaktere sahip değildi. Daha çocukluğundan itibaren kendini yetiştirmek için üstün gayret gösterdi. O, yapması gerekenleri düşünür, keşfeder ve uygulardı.

Parçaya göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Kişilik gelişiminde yaşantısının etkileri olmuştur.
II. Kendi gelişimine önem vermiştir.
III. Planlı bir yaşantı sürmüştür.

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.
C) II ve III.   D) I, II ve III.

8. Mustafa Kemal'in okumaya karşı büyük bir ilgisi vardı. Yerli ve yabancı birçok fikir adamını okur ve onların fikirlerini analiz ederdi. Kitapları okurken sayfa kenarlarına notlar alır, kimi zaman kendi fikirlerini de bu notların yanına yazardı. Mustafa Kemal yabancı düşünce adamlarının eserlerinden istifade edebilmek için Fransızca öğrenmişti.

Parçadaki bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Başkalarının fikirlerine kendi fikrinden daha çok önem vermiştir.
B) Yalnızca kendi bildiklerini doğru kabul etmiştir.
C) Yeni fikirler öğrenip kendisini geliştirmek için çaba harcamıştır.
D) Yabancı yazarların fikirlerine daha fazla değer vermiştir.

9. Mustafa Kemal'in yabancı dil bilmesi yabancı gazete ve dergileri okuyabilmesinin yolunu açmıştı. Okuduğu yabancı gazete ve dergiler Mustafa Kemal'in dünyada olup bitenlerden haberdar olmasına zemin hazırladı. Resmî görevlerle Avrupa'da bulunması da Batı'yı yakından tanınmasına yardımcı olmuştur.

Buna göre Mustafa Kemal'le ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Eğitimini kendisini geliştirici yönde kullanmıştır.
B) Resmi görevlerinde siyasi ilişkilerde bulunmuştur.
C) Yabancı dil bilgisi askerî kademelerde yükselmesini sağlamıştır.
D) Dünyadaki gelişmelerden habersiz hareket etmiştir.

10. Farklı şehirlerde okumuş olması ve bir subay olarak Osmanlı Devleti'nin farklı bölgelerinde görev yapması Mustafa Kemal'in bilgisini artırıp düşünce dünyasını geliştirdi. Mustafa Kemal bu görevleri esnasında devletin ve halkın içine düştüğü durumu yakından görme imkânı buldu. O, bu durumdan rahatsızlık duyup kurtuluş çareleri üzerinde düşünceler geliştirdi.

Verilen bilgilere göre Mustafa Kemal'in kurtuluş çareleri aramasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Ülke yönetiminde yer almak istemesi
B) Görev yaptığı yerlerde karşılaştığı durumlar
C) Yabancı devletlerin ülkemizdeki icraatları
D) Yabancı yazarların düşünceleri

Kazanım

Kazanım 8.1.4: Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

Kazanımın Şifresi

- Kurmay Yüzbaşı Mustafa Kemal, 5 Şubat 1905 tarihinde merkezi Şam'da bulunan 5. Ordu'ya atandı.
- Mustafa Kemal ve bazı arkadaşları Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurdular.
- 1907 yılına kadar Şam'da kalan Mustafa Kemal, buradan merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu karargâhının Selânik şubesine atandı.
- Mustafa Kemal, Selânik'te iken İttihat ve Terakki Cemiyetine üye oldu. Bu cemiyetin çalışmaları sonucu ülkede yeniden meşrutiyet ilan edildi. Ancak bir süre sonra meşrutiyet karşıtları İstanbul'da ayaklanma çıkardılar. 31 Mart Vakası adı verilen isyanı bastırmak için Selânik'te, Hareket Ordusu adıyla bir ordu hazırlandı. Bu ordunun ismini Mustafa Kemal koydu. Kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Hareket Ordusu İstanbul'a gelerek isyanı bastırdı.
- Mustafa Kemal, İstanbul'daki görevini tamamladıktan sonra tekrar Selânik'e döndü (1909).
- Mustafa Kemal 1910 yılında orduyu temsilen Picardie'de (Pikardi) yapılacak askeri manevraları izlemesi amacıyla Fransa'ya gönderildi.
- Balkan Savaşları sonrasında Sofya Ataşemiliterliğine atandı (1913). Sofya'da iken Batı'daki kalkınmanın sebeplerini araştırdı.
- Mustafa Kemal, 31 Mart Vakası'ndan sonra subayların siyasete karışmasının tehlikelerini sezmişti.
- İtalya, gelişen sanayisine ham madde ve pazar bulabilmek için Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırdı.
- Osmanlı yönetimi, Trablusgarp'ı savunabilmek için bazı subayları gizlice bölgeye gönderdi. Aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bu subaylar kılık değiştirerek Trablusgarp'a gittiler. Mustafa Kemal önce vapurla Mısır'ın İskenderiye şehrine, oradan da "Mustafa Şerif" takma adıyla bir gazeteci olarak Trablusgarp'a geçti.

- Trablusgarp'a geçen Mustafa Kemal ve Enver Paşa gibi subaylar yerli halkı teşkilatlandırarak onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdiler. Derne ve Tobruk'ta uygulanan bu taktik başarılı oldu. İtalyanlar sahil şeridinden öteye geçemediler.
- Trablusgarp Savaşı devam ederken Balkanlarda da savaş çıktı. Böylelikle iki ateş arasında kalan Osmanlı Devleti, İtalya ile olan savaşını sonlandırmak zorunda kaldı. İmzalanan Uşi Antlaşması (18 Ekim 1912) ile Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı.
- Trablusgarp Savaşı devam ederken Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarını ele geçirmek isteyen Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ, Rusya'nın teşvikiyle birleşerek Osmanlı Devleti'ne saldırdılar (8 Ekim 1912). I. Balkan Savaşı olarak tarihe geçen bu olay, Osmanlı Devleti açısından felaketle sonuçlandı.
- İttihatçı subaylardan Enver Paşa, yanındaki askerlerle hükûmetin toplantı yaptığı salonu bastı ve Sadrazam'ı istifaya zorladı (23 Ocak 1913). Tarihe Bâb-ı Âli Baskını diye geçen bu olaydan sonra devletin yönetimi İttihatçıların kontrolüne geçti.
- Balkan devletleri Osmanlı Devleti'nden aldıkları toprakları paylaşırken anlaşmazlığa düştüler. Bulgaristan'ın en fazla payı olarak Ege Denizi'ne ulaşması, diğer Balkan devletlerinin özellikle de Yunanistan'ın tepkisine neden oldu. Kısa bir süre sonra Balkan devletleri kendi aralarında savaşmaya başlayarak II. Balkan Savaşı'nı gerçekleştirdiler.

ÖRNEK

Mustafa Kemal;

- 31 Mart Olayı'nda sadece isyanın bastırılmasında değil, ordunun kurulması ve harekâtın planlanmasında da rol oynamıştır.
- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra İstanbul'a gelmiş ve ülkeyi kurtarmak için arkadaşlarıyla toplantılar düzenlemiştir.

Bu bilgilerden Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden hangileri çıkarılabilir?

- A) Teşkilatçılık - Vatanseverlik
- B) İleri görüşlülük - Vatanseverlik
- C) Kararlılık - İnkılapçılık
- D) Birleştiricilik - İnkılapçılık

2019 LGS

ÇÖZÜM

Mustafa Kemal ile ilgili verilen bilgilere bakıldığında 31 Mart olayındaki girişimlerinin teşkilatçı bir yapıya sahip olduğunu, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra ülkeyi kurtarmak için girişimlerde bulunması vatansever bir kişiliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Cevap A

1. Mustafa Kemal, Selânik'te iken İttihat ve Terakki Cemiyetine üye oldu. Bu Cemiyet'in çalışmaları sonucu ülkede yeni-den Meşrutiyet ilan edildi. Ancak bir süre sonra Meşrutiyet karşıtları İstanbul'da ayaklanma çıkardılar. 31 Mart Vakası adı verilen isyanı bastırmak için Selânik'te, Hareket Ordusu adıyla bir ordu hazırlandı. Bu ordunun ismini Mustafa Kemal koydu. Kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Hareket Ordusu İstanbul'a gelerek isyanı bastırdı. Mustafa Kemal, İstanbul'daki görevini tamamladıktan sonra tekrar Selânik'e döndü.

Parçadaki bilgilere bakılarak Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili;

- I. Yaptığı görevde başarılı olmuştur.
II. Görev yaptığı yerde siyasi oluşumlara dahil olmuştur.
III. Görevi sırasında yabancı subayların etkisinde kalmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

2. _____ ?

Öğrenim hayatını 1905 yılında Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle tamamlayan Mustafa Kemal, stajını merkezi Şam'da bulunan 5. Ordu'da tamamladı. 1907 yılında da Selânik'teki 3. Ordu Kurmay Heyeti'ne tayin edildi. O, askerlik hayatı boyunca çeşitli rütbelerde pek çok görevler üstlendi. Cepheden cepheye koşarak büyük zaferler kazandı.

Verilen bilgiler göz önüne alındığında parçaya verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) Askerî Deha Mustafa Kemal
B) Mustafa Kemal ve Eğitim
C) Çağdaşlaşma ve Mustafa Kemal
D) Mustafa Kemal ve Balkan Savaşları

3. • Sömürgeciliğe karşı yaptığı ilk savaştır.
• İlk askerî zaferini kazanmıştır.

Mustafa Kemal ile ilgili yukarıda verilen bilgiler hangi savaşa ilgilidir?

- A) I. Dünya Savaşı
B) Balkan Savaşları
C) Trablusgarp Savaşı
D) Osmanlı – Rus Savaşı

4. Aşağıda Mustafa Kemal'in askerlik hayatıyla ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

		D	Y
I.	1905 yılında ilk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya atanmıştır.	✓	
II.	Hareket Ordusu'nun Kurmay Başkanı olarak görev yapmıştır.		✓
III.	1911 yılında Askerî Ataşe olarak Trablusgarp'ta görevlendirilmiştir.	✓	

Yukarıda verilen bilgilere göre yapılan değerlendirmelerden hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.
C) I ve III.   D) II ve III.

5. I. Balkan Savaşı'nda Mustafa Kemal Çanakkale Boğazı'nın korunması için kurulan orduya atandı. Bu görevi sırasında bölgeyi çok iyi öğrendi. İleride Çanakkale Savaşı'ndaki başarılarında bölgeyi tanınmasının büyük etkisi oldu.

Buna göre Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşları'nda başarılı olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Okulda aldığı eğitimlerin iyi olmasıyla
B) Üstlendiği görevlerdeki tecrübesiyle
C) Görev yaptığı arkadaşlarının fikirleriyle
D) Düşmanın cephane yönünden yoksun olmasıyla

6. Mustafa Kemal öğrenimini tamamladıktan sonra 5 Şubat 1905'te stajını yapmak üzere ilk görev yeri olan Şam 5. Orduya atandı. Bir süre burada görev yaptıktan sonra merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu'da görevlendirildi. Bu ordunun Selânik'teki biriminde çalışmak üzere Selânik'e geldi. Mustafa Kemal'in askerlik hayatında gösterdiği başarılar hem kendisinin hem de Türk milletinin kaderini etkilemiştir.

Bu bilgilere bakılarak;

- I. Mustafa Kemal okulu bitirdikten sonra görevli olarak Suriye'ye gitmiştir.
II. Mustafa Kemal'in kazandığı tecrübe Türk milletini de etkilemiştir.
III. Mustafa Kemal doğduğu topraklarda da görev yapmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) I ve III.   D) I, II ve III.

7. İtalya, Trablusgarp'ı işgal edince Osmanlı Devleti kardan ve denizden yardım gönderemedi. Bu durum üzerine Osmanlı Genelkurmayından izin alan bir grup gönüllü subay kılık değiştirerek gizlice Trablusgarp'a gitti. Bunlardan biri olan Mustafa Kemal, bölgedeki yerel halkı örgütleyerek başarı ile mücadele etti.

Buna göre Mustafa Kemal'in Trablusgarp'ta yerel halkı örgütlemesi onun hangi kişilik özelliğine sahip olduğunu göstermektedir?

- A) İleri görüşlü   B) Saygılı
C) Teşkilatçı   D) Disiplinli

8. Mustafa Kemal ilk görev yeri olan Şam'da göreve başladıktan sonra boş durmamış ve kendi düşüncelerine sahip kişilerle beraber devlet meseleleriyle ilgili girişimlerde bulunmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in Şam'daki devlet meseleleriyle ilgili girişimlerine kanıt oluşturur?

- A) Ordu içerisinde kendisine çevre oluşturması
B) Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması
C) İttihat ve Terakki'ye üye olması
D) Devlet tarafından verilen görevleri yerine getirmemesi

9.

?

Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Suriye'deki 5. Ordu olmuştur. Buradan Manastır'a 3. Ordu'ya gelmiştir. 31 Mart Olayı'nı bastıran Hareket Ordusu'nda görev almıştır. Trablusgarp'ta sömürgecilğe karşı mücadele etmiştir. Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı'nda görev almıştır.

Verilen bilgilere göre soru işaretiyle (?) gösterilen yere aşağıdaki başlıklardan hangisinin yazılması daha uygundur?

- A) Mustafa Kemal ve Dört Şehir
B) Mustafa Kemal ve Çağdaşlaşma
C) Cepheden Cepheye Mustafa Kemal
D) Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı

10.

Şam'da görevli olduğu dönemde ülkeye özgürlükçü ve halkın temsil edildiği bir yönetim getirmek amacıyla Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurmuştur.

Mustafa Kemal'in bu girişimi onun hangi kişilik özelliğinin bir sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Açık sözlülüğünün
B) Sabırlı ve disiplinliliğinin
C) Teşkilatçılığının
D) İleri görüşlülüğünün